

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU

MENADŽMENT TURIZMA I SPORTA

DALIA BAČIĆ

**ANIMACIJSKI PROGRAMI ZA LGBTIQ POPULACIJU U REPUBLICI
HRVATSKOJ**

ZAVRŠNI RAD

ČAKOVEC, 2014.

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU

MENADŽMENT TURIZMA I SPORTA

ANIMACIJSKI PROGRAMI ZA LGBTIQ POPULACIJU U REPUBLICI
HRVATSKOJ

ANIMATION PROGRAMS DESIGNED FOR LGBTIQ COMMUNITY
IN REPUBLIC OF CROATIA

ZAVRŠNI RAD

STUDENTICA:

Dalia Bačić

MENTOR:

mr. sc. Vesna Sabol

ČAKOVEC, 2014. godina.

SAŽETAK

Animacija u turizmu vrsta je pomoći koja omogućava lakše dolaženje do željene turističke ponude pa tako animacijski programi za LGBTIQ populaciju ponajprije moraju biti osmišljeni i provedeni od strane kompetentnih, stručnih i tolerentnih organizatora, s ciljem općeg zadovoljstva gostiju drugačijih seksualnih orijentacija.

Kako bi provedba animacije bila što uspješnija turistička ponuda treba biti prilagođena zahtjevima LGBTIQ gostiju te bi trebalo izbjegavati osudu drugačijeg izbora življenja

U ovome radu spominje se animacija općenito, pojam LGBTIQ populacije i njezin značaj te potrebe u turizmu. Postojanje nove niše u turizmu, a to je gay friendly ili gay turizam svakako otvara nove mogućnosti za populaciju koja je donedavno bila osuđivana i razvoj gospodarstva Republike Hrvatske čija je primarna grana gospodarstva upravo turizam

Cilj ovog rada je pokazati potencijal animacijskih programa za LGBTIQ zajednicu u Republici Hrvatskoj koja ima zastarjelu turističku ponudu te je krajnje vrijeme da otvori novo turističko tržište.

KLJUČNE RIJEČI: *LGBTIQ, animacijski programi, gay turizam, gay friendly*

Sadržaj:

SAŽETAK

1. UVOD	2
2. POVIJEST POKRETA.....	4
3. HEROJI LGBTIQ POKRETA	7
3.1. Važne LGBTIQ osobe	7
4. ANIMACIJSKI PROGRAMI.....	9
4.1. Povijest i pojam animacije.....	9
4.2. Podjele animacija	9
4.2. LGBTIQ animacijski programi na svjetskoj razini.....	11
4.2.1. Gej pride	12
4.2.2. LGBTIQ barovi.....	13
4.2.3. Gej krstarenje	16
4.2.4. Internet i ostali animacijski programi.....	18
4.3 Animacijski programi na razini Hrvatske	20
4.3.1. Javne kampanje	21
4.3.2. Festivali i povorke.....	22
4.3.3. Internet	25
5. GAY FRIENDLY TURIZAM U HRVATSKOJ	27
6. PROBLEMI LGBTIQ ZAJEDNICE	29
7. ZAKLJUČAK.....	33
8. LITERATURA.....	35
Prilog	37

1. UVOD

Sveukupan naziv za seksualne orijentacije (termin se upotrebljava za osobe čija seksualna orijentacija nije heteroseksualna) i seksualne manjine (termin se koristi za osobe čija seksualna orijentacija nije heteroseksualna) danas su LGBT ili LGBTIQ (lezbijke, gejevi, biseksualne, transrodne, transeksualne osobe, interseksualne osobe i queer pojedinci), kratice koje se koriste podjednako. Prvotna kratica (LGBT), koja se više odnosi na prava seksualne manjine, kasnije je proširena na LGBTIQ, koja je šireg opsega, označava širu zajednicu te podrazumijeva i interseksualne osobe i queer osobe, stoga je najrasprostranjeniji termin kojeg koristi većina aktivističkih skupina. U Hrvatskoj se više koristi izraz LGBT, jer su "ostala slova" u nazivu LGBTIQ (I i Q) još uvijek slabije istražena pa je u hrvatskoj javnosti uvriježen i lakše shvatljiv ovaj prvi izraz. LGBTIQ je ponajprije kultura i pokret borbe protiv diskriminacije, teorija te aktivizam koji se zalaže za ravnopravnost svih članova seksualnih manjina.

Tema LGBTIQ turizma noviji je segment istraživanja, a gej turizam specifičan je oblik turizma pa sam odlučila obraditi i predstaviti jednu od najpoželjnijih ciljanih skupina. Zbog svojih većih ekonomskih mogućnosti, u pravilu, LGBTIQ gosti su gosti dubljeg džepa koji ne putuju s djecom jer im zakon najčešće ne dopušta posvajanje te radi znatne uštede rado troše na putovanja.

LGBTIQ turisti znaju što žele od turističke destinacije te su u skladu s velikim očekivanjima spremni platiti odgovarajuću razinu usluge. Često su visoko obrazovani i posjećuju kulturne znamenitosti i manifestacije, zanima ih arhitektura i umjetnost te su česti posjetitelji muzeja i galerija.

Većina LGBTIQ turista preferira destinacije sa sadržajima namijenjenim svim pripadnicima zajednice, dok s druge strane mnogi putuju neovisno o tome postoje li u destinaciji specijalizirani sadržaji. Unatoč tome, uglavnom bi umjesto običnog hotela odabrali gay-friendly hotel pa čak i ako su viši troškovi jer turistički objekt ili mjesto kojeg ciljano posjećuje LGBTIQ populacija radi korištenja određenih turističkih, kulturnih i ugostiteljskih sadržaja mora imati profesionalno osoblje koje nema tendenciju diskriminirajućem ponašanju.

2. POVIJEST POKRETA

LGBTIQ povijest nije nezavisna od opće povijesti, štoviše, od pamtivijeka postojali su muškarci i žene koji su žudili za istospolnom ljubavlju. U dalekoj su se prošlosti takvi odnosi prihvaćali, bili su dio svakodnevnog kulture atletskih gimnazijuma i dvorova, shvaćeni su kao prirodni te su se negdje i slavili. U drugim prostorima i drugim razdobljima, istospolni odnosi smatrali su se nemoralnima i grešnima, homoseksualnost se tretirala kao „bolest koju treba liječiti“ te su ih nazivali „sodomistima.“ Sodomija je bila široko prihvaćeni naziv preuzet iz biblijske priče o Sodomi i Gomori, gradovima koje je Bog sraunio sa zemljom zbog izopačenosti koja je vladala tim gradovima.

Prvo jačanje homoseksualnog aktivizma započelo je u Europi u razdoblju između 1870. i 1940. godine, kada su nastale raznovrsne homoseksualne subkulture, ponajviše u glavnim gradovima Njemačke, Francuske i Engleske. Dvadesetih godina 20. stoljeća u Njemačkoj su postojale ustanove koje su promovale toleranciju prema drugačijim seksualnim opredjeljenjima. Takvi instituti imali su svoje muzeje i knjižnice koje su sadržavale zavidan broj zapisa o homoseksualnosti. U tom razdoblju nastali su razni pokreti koji su okupljali homoseksualne žene i muškarce te je postojala raznolika homoseksualna subkultura. Međutim, napredak je bio umjeren jer njihov općeniti cilj nije bio započeti političku bitku, nego promovirati homoseksualnu kulturu putem časopisa i sastanaka. Pokret nije uspio u dekriminalizaciji istospolnih parova, ali je dao priliku tisućama homoseksualaca da izađu iz izolacije.

Šezdesete godine 20. stoljeća donijele su nove ideje i novi pomak za LGBTIQ zajednicu te su suštinski utjecale na povijest seksualnosti i rodova – od pobačaja, razvoda, prava žena do seksualnih običaja u javnim i privatnim prostorima. Društvo Mattachine i ostale aktivističke skupine pokrenule su javne demonstracije protiv društvene i institucionalne diskriminacije homoseksualaca, a najpoznatiji je protest ispred Bijele kuće 1965. godine.

Uz to, uspješno su stali na kraj policijskim privođenjima „na klopku“ (policajci u civilu kretali su se u gej barovima, pretvarajući se da su homoseksualci i tako privodili mnoge „nepoćudne“ osobe u policijsku pritvor).

U ljeto 1969. godine, u New Yorku je osnovana politička organizacija nazvana „Gej oslobodilačka fronta“ nekoliko tjedana nakon Stonewall pobune - pobune bez presedana u homoseksualnoj povijesti. Taj je pokret pružio mogućnost mladim lezbijkama i homoseksualcima da u svojem zajedništvu izraze nezadovoljstvo političkim i društvenim poretom. Godinu kasnije, 28. lipnja, održana je povorka u kojoj su sudjelovali mnogi organizatori, zajedno sa Frontom za gej oslobođenje kako bi obilježili Stonewall pobunu i protestirali protiv diskriminacijskih zakona. U tim godinama dogodilo se nešto jednako važno. Naime, emocionalna i seksualna privlačnost prema osobama istog spola počela se smatrati osnovicom kolektivnog i osobnog identiteta ljudi.

Gej zajednica se ubrzo proširila i zahvaljujući AIDS-u, postala vidljivija. Homoseksualci su naročito ozbiljno shvatili kampanje za sigurniji seks, stoga gej zajednica može poslužiti kao dobar primjer promjene ponašanja. Iako je kriza koju je uzrokovao AIDS potresla i gotovo dokrajčila mušku homoseksualnu zajednicu i scenu, bilo je i pozitivnih rezultata poput podizanja svijesti o problematici gej populacije, te istaknuće problema poput prava na bolničke posjete, osiguranje, stanovanje, ostavke te istospolnog braka.

U 21. stoljeću homoseksualnoj ljubavi i seksualnosti obraća se više pozornosti i istraživanja. U suvremenom svijetu postoji mnoštvo primjera seksualnih identiteta, stavova i ponašanja, od heteroseksualnih, homoseksualnih, biseksualnih, interseksualnih pa sve do panseksualnih. Većina velikih gradova Europe, Azije, Amerike i Australije domaćini su pozitivne gej atmosfere i LGBTIQ pripadnika koji se okupljaju u lokalnim kafićima i druže u ugodnom okruženju.

Povijest homoseksualaca i lezbijki u jugoistočnoj Europi sasvim je nevidljiva, a u doba Jugoslavije zbog političkih okolnosti gej subkultura je potiskivana i zataškivana, osim u ponekim erotskim časopisima i manjim krugovima. U Hrvatskoj je do 2000. godine homoseksualnost bila stigmatizirana, a gej i lezbijska povijest bila

je zanemarivana. Tako je bilo sve do nedavno, kada su teme LGBTIQ zajednice počele dobivati više pozornosti i istraživanja.

Raznolik i širok spektar seksualnih emocija i različite reakcije društva na njihove iskazivanje, primjer je svojstvene nestabilne prirode društvenih i seksualnih običaja.

Načini na koje je svijet doživljavao mogućnost odnosa između dva muškaraca, odnosno žena, u povijesnim razdobljima koja prethode modernim seksualnim identitetima bili su promjenjivi i možemo reći da kulturne razlike ne razrješuju, već često povećavaju nedosljednost stavova prema istospolnim odnosima.

Ipak, pojava urbanih subkultura te zajednica žena i muškaraca koji su gajili osjećaje prema istome spolu, utrla je put razvoju koncepta homoseksualnog identiteta te se širi na globalnoj razini.

Slika 1. Stonewall prosvjedi

Izvor: <http://www.libela.org/vijesti/682-40-obljentnica-pobune-u-stonewallu-i-rodjenja-modernog-lgbt-pokreta/>

3. HEROJI LGBTIQ POKRETA

Svaki pokret ima svoje heroje. Od boraca za ženska prava do dobitnika Nobelove nagrade za mir. Tako i LGBTIQ zajednica ima bitne pojedince koji su se borili i često patili zbog svoje borbe. Ti pojedinci su dijelom zaslužni za prava koja pripadnici tih zajednica danas imaju.

3.1. Važne LGBTIQ osobe

Osim heroja koji su dali svoj život na pločnicima tijekom Stonewall racija i onih koji su nastavili istraživati, pomagati i boriti se za cilj ravnopravnosti seksualnih manjina, postoje osobe koje su svojim radom i djelom naširoko poznate te nastavljaju svojim likom inspirirati mlade LGBTIQ pojedince diljem svijeta, a to su :

Harvey Bernard Milk, američki političar i aktivist, bio je prvi deklarirani homoseksualac izabran za člana Vijeća nadzornika San Francisca, te je tako postao i prvi homoseksualac izabran za neku javnu funkciju u Kaliforniji.

Zbog izvršenog atentata na njega, njegova politička karijera bila je kratka, no unatoč tome, Milk je duboko utjecao na gej i lezbijsku politiku. Bio je prvak u borbi za ljudska prava, zaslužan za znakovito poboljšanje prava homoseksualaca, a njegovo mučeništvo bolan je podsjetnik na duljinu i poteškoće na putu do slobode. Godine 2002. proglašen je "najpoznatijim i najznačajnim deklariranim homoseksualcem ikad izabranim u Sjedinjenim Američkim Državama". Posthumno mu je, 2009. godine, dodijeljena Predsjednička medalja slobode.

Geoffrey F. Bowers bio je tužitelj u jednom od prvih slučajeva koji se bavio AIDS diskriminacijom. Bowers je diplomirao na sveučilištu Brown, gdje je studirao političke znanosti. Bowersu, newyorškom odvjetniku homoseksualne orijentacije, u travnju 1986. dijagnosticiran je AIDS. Bio je odvjetnik tvrtke Baker & McKenzie, sa sjedištem u Chicagu, sve do većinskog glasanja tvrtkinih partnera, kada je u listopadu zbog svoje bolesti bio smijenjen s pozicije, te je kasnije podnio tužbu u Newyorški Odjel za ljudska prava.

Nakon mnogih saslušanja, slučaj je konačno zaključen nakon 6 godina, dok je odvjetnička firma dogovorila rješenje izvan suda za rekordnih 500,000\$ kao naknadu oštećenome i retrospektivnu plaću koju bi pokojnik dobivao da je ostao na poziciji sa koje je otpušten.

Po ovim događajima 1993. godine snimljen je film „Philadelphia“, jedan od prvih hollywoodskih filmova koji se bavi tematikom homoseksualnosti, homofobije i AIDS-a. Film je nagrađen sa dva Oscara, jedan za glavnu ulogu koju glumi Tom Hanks i jedan za originalnu glazbu, što je mnogo pridonijelo popularnosti filma i samim time podizanju svijesti o problematici seksualne manjine.

Osim ikona koje su dale život u LGBTIQ borbi, u gej svijetu poznatih postoje ikone čiji su životi, rad i status pridonijeli vidljivosti gej scene, prikazujući gej život u svojoj raznolikosti. Jedan od njih je **Sir Ian Murray McKellen**, engleski glumac, najpoznatiji po ulogama u Gandalfa u Gospodaru Prstenova i Magneta u X-Men trilogiji. McKellen je jedan od najvažnijih podržavatelja LGBTIQ zajednice te je otvoreno gej. Jedan je od suosnivača LGBTIQ organizacije, nazvane „Stonewall“ i pokrovitelja godišnjeg događaja „LGBTIQ History Month“ u Velikoj Britaniji. Također je pokrovitelj The Albert Kennedy Trust-u, organizacije koja daje podršku mladim i beskućnim LGBTIQ osobama.

Najočitiji simbol LGBTIQ slavnog svijeta i pokreta, zahvaljujući medijskoj strci koja je nastala nakon što je izašla iz ormara na naslovnici Times-a 1997. godine, postala je **Ellen DeGeneres**, američka glumica, komičarka i voditeljica vlastite tv-emisije imenom „The Ellen DeGeneres Show“.

Zahvaljujući njenom priznanju, serija „Ellen“ u kojoj je glumila sebe, počela se baviti raznim LGBTIQ temama. Dobitnica je dvanaest Emmy nagrada, bavi se dobrotvornim radom i putem svoje emisije pokušava probuditi svijest o problemima gej zajednice te je tako uzor LGBTIQ mladeži diljem svijeta.

4. ANIMACIJSKI PROGRAMI

Animacija se može definirati kao aktivnost potencijalnog turista koji očekuje cjelovitiji i kvalitetniji doživljaj turističke destinacije i organizatora ponude, koji mora ponuditi određeni nivo animacije. S obzirom na zahtjevno turističko tržište, važno je da su obje strane zadovoljne iz ekonomskog i humanističkog aspekta. Gej turizam promiče shvaćanje i prihvaćanje gej identiteta te većina gradova prikazuje svoje posebnosti i svoje mnogobrojne sadržaje namijenjene gej populaciji.

4.1. Povijest i pojam animacije

Riječ animacija dolazi od grčke riječi „anima“ - što znači duša, i „animare“- što znači motivirati. U teorijskoj literaturi „animacija“ znači razonodu, opuštanje, fizičko i intelektualno usavršavanje. Značenje izraza „turistička animacija“ označava oživljavanje doživljaja suvremenog otuđenog čovjeka na njegovom godišnjem odmoru. Riječ animacija nastala je u 17. stoljeću te je preuzeta iz francuskog jezika (animer: oživjeti nadahnuti). U drugim govornim područjima, (engleskim, njemačkim, talijanskim, mađarskim) animacija se pojavila tek sredinom 19. stoljeća, a kao pojam u leksikonima obrađena je sredinom 20. stoljeća.

Kao područje djelovanja u smislu turističke aktivnosti, animacija je definirana na početku industrijske revolucije i od onda, interpretacije pojma animacije mjenjale su se u skladu sa društvenim promjenama i zahtjevima. Globalizacijom, porastom broja turista, masovnim turizmom te porastom broja turista, pojam animacije dobiva na novom značenju i sadržajima.

4.2. Podjele animacija

Postoje mnoge podjele sadržaja te načina zabave i rekreacije u slobodnom vremenu, što ujedno dovodi do opširnih mogućnosti animacije u turističkoj ponudi.

Jedna od najpoznatijih podjela animacije u turizmu, podjela je po Jostu Krippendorfu, istražitelju turizma i dokolice:

1. kretanje (sportske discipline, lokalna natjecanja)
2. druženje (razne radionice)
3. stvaralačke aktivnosti (kreativne radionice, škole slikanja)
4. obrazovanje, otkrivanje i doživljavanje (tečaj plesa, koncerti)
5. pustolovine (boravak u prirodi, planinarenje)
6. mirovanje (meditacija, joga)

U stručnoj literaturi iz područja turizma također postoji i podjela Mihovilovića na sljedeće aktivnosti:

1. Atrakcije (manifestacije)
2. Sportske aktivnosti
3. Tehničke aktivnosti
4. Društveno-zabavne aktivnosti
5. Igre
6. Kulturne i umjetničke aktivnosti
7. Društveni kontakti
8. Aktivnosti u prirodi (lov, ribolov)
9. Zdravstveno-rehabilitacijske aktivnosti
10. Izleti.

Za LGBTIQ populaciju te bi aktivnosti trebale biti priređene od strane kompetentnih organizatora koji nemaju predrasude prema osobama drugačije spolne orijentacije. Na osnovnu motivaciju LGBTIQ populacije za putovanjem u neku turističku destinaciju, postoje i dodatni faktori i motivi turista, a to su odgovarajući animacijski programi namijenjeni upravo za tu populaciju, poput književnih večeri, manifestacija, koncerata ili susreta s osobama sličnih interesa i želja, te sigurnost od potencijanih verbalnih ili fizičkih napada i osuda okoline.

4.2. LGBTIQ animacijski programi na svjetskoj razini

U svjetskim metropolama već postoje mnoga mjesta namijenjena seksualnim manjinama te im se priključuju i manje turističke destinacije, poput Mikonosa, Ibize i Sitges u Europi, dok Sjedinjene Američke Države nude privlačnu ponudu u mjestima kao Palm Springs, Russian Rives te Miami. Popularne destinacije također su i Manila, Kairo, Marakeš, Bangkok i Bali. Turistički priručnici stvorili su globalnu homoseksualnu sferu koja je prepoznatljiva turistu sa Zapada, pa tako spominju latinoameričke te južne i istočne azijske velike gradove koji se također se mogu pohvaliti živahnom lokalnom gej scenom.

U Kini, Indiji, Japanu, a posebno u Tajlandu postoje specifične istospolne prakse koje su se tamo prakticirale odavno te su njihova okupljališta specifična za njihovo podneblje, odnosno tipičnom zapadnjačkom turistu često nisu lako dostupne.

Turistička ponuda za seksualne manjine najčešće se odnosi na urbane sredine jer se u gradskom okruženju lakše identificirati kao homoseksualac. U Nizozemskoj, koja je specifična turistička zemlja po svojoj otvorenosti legalne prostitucije i marihuane, postoji jaka tradicija življenja u predgrađima pa tako u krugu svakih 50 metara postoji po jedan gej lokal, dok u Sjedinjenim Američkim Državama barovi su često udaljeni i po nekoliko sati vožnje.

Kod članova LGBTIQ zajednice animacijski programi moraju biti usklađeni sa njihovim stilom života te im tako treba ponuditi sadržaje koji će njima biti privlačni. Ovo je posebno bitno jer znamo da je LGBTIQ populacija vrlo zahvalna ciljana skupina koja troši više od prosječnog turista pa se tako u skladu s trendovima mnoge svjetske tvrtke identificiraju kao „gay friendly“, čime dopuštaju različitost turista i zaposlenika u svojim objektima.

Međutim, nije svim gejevima i lezbijkama blizak živahan i sretan životni stil kakvog prikazuju ilustrirani časopisi. Zbog toga im se treba omogućiti zdravo i nediskriminirajuće okruženje koje se može postići putem mnogih brošura, edukacija te tako i animacijskih programa, koji zasigurno pomažu u izgradnji prijateljstava i homoseksualnog identiteta u toploj atmosferi.

4.2.1. Gej Pride

Gej Pride je jednogodišnje okupljanje koje promiče pozitivno razmišljanje, ponos, samopotvrđivanje te potrebu za jednakim pravima LGBTIQ zajednice. Također povećava vidljivost te zajednice te slavi seksualnu i spolnu raznolikost. Pride (hrv. ponos) pomaže osobama koje nisu sigurne u svoju seksualnost da izađu „iz ormara“ i shvate da se nemaju čega bojati. Pride također nosi takav naziv kao oprečno značenje od srama i društvene stigmatizacije s kojom se istospolna zajednica toliko često susreće. Povorke mogu biti organizirani na razne načine, od mirnih prosvjeda do karnevalskih slavlja. Zajedničko im je da se održavaju u periodu koji je bitan za LGBTIQ pokret u toj zemlji, ali uglavnom se obilježavaju u mjesecu lipnju kako bi se komemorirala pobuna u Stonewallu.

Naravno, održavanje Pride-a ovisi o državi u kojoj se događa. Tako se recimo moskovska povorka održava u svibnju kako bi se komemorirao svibanj 1993. kad je ruska vlada dekriminalizirala homoseksualnost.

Većina Pride događaja uglavnom se svodi na marševe potpore, komemoracija poznatih aktivista u zajednici, zabava u gay friendly lokalima, do velikih festivala. Najčešći simboli Pride-a su dugina zastava, grčko slovo lambda te ružičasti i crni trokuti koji su korišteni u koncentracijskim kampovima kao simboli mržnje te se sada koriste kao simboli ponosa.

Početak Pride-a može se povezati sa pedesetim i šezdesetim godinama prošlog stoljeća u SAD-u, koje su bile ekstremno represivne godine za LGBTIQ zajednicu. Dvije najpoznatije i najzaslužnije organizacije su „Daughters of Bilitis“ i „Mattachine Society“ koje su koordinirale i pokrenule prve prosvjede protiv diskriminacije istospolnih zajednica u SAD-u. One su svakog 4. srpnja organizirale prosvjede ispred Vijećnice u Philadelphia-i te tražile osnovna ljudska prava za LGBTIQ populaciju.

U to vrijeme je Frank Kameny osmislio slogan „Gay is good“ (hrv. Gej je dobro) jer su tadašnji znanstvenici izjednačavali homoseksualnost sa mentalnom bolesti. Kameny je ideju za ovaj slogan dobio od crnačke populacije koja je koristila slogan „Black is beautiful“ (hrv. Crno je lijepo). Sloganom je htio smanjiti osuđivanje društva te osjećaj sramote i krivnje kod LGBTIQ osoba.

Slika 2.: Amsterdamski Gay Pride

Izvor: <http://www.frontslobode.ba/vijesti/zdravlje/28728/amsterdam-gay-pride-uz-sjecanje-na-zrtve-mh17>

4.2.2. LGBTIQ barovi

Gej barovi su kafići koji ekskluzivno ili pretežno uslužuju LGBTIQ klijente. Gej barovi su nekad bili temelj gej kulture u gradovima te su bili rijetka mjesta gdje su se ljudi homoseksualne orijentacije barem donekle mogli otvoreno družiti, da ne budu podložni utjecajima okoline. Iako su takvi barovi postojali su i prije, pretežno su bili posjećivani mješovitom klijentelom; posjećivali su ih heteroseksualci i homoseksualci. Uz to, policija je često provodila racije u takvim barovima ili je zatvarala lokale zbog „nepodobnih gostiju“, što se odnosilo na homoseksualce. Ponekad su homoseksualci preferirali pronalazak partnera „na ulici“ zbog nestabilne naravi gej lokala i općenito netrpeljivosti okoline.

Šezdesetih i sedamdesetih godina, gej barovi su postali ekskluzivniji, pa su lokali u vremenu poslije Stonewall pobune usluživali isključivo gej muškarce- ostali su bili svrstani u podskupine, poput „ormaruša“ ili „biseksualaca“ te im je ulaz bio zabranjen. Gej barovi su postali specijalizirani za skupine različitih preferencija - postojao je određeni tip lokala u koji su zalazili samo gej aktivisti, lokali u kojima su se okupljali muškarci koji su obožavali kožu ili su jednostavno bili podijeljeni na mlađe i starije muškarce. Gej barovi su tako postali središta gej urbane kulture te su tamo pritisci od obitelji, prijatelja i okoline postali manje nepodnošljivi. Također, kada je izbila epidemija AIDS-a, vlasnici gej klubova barova, ponajviše europskim, među prvima su dijelili kondome i promovirali siguran i zaštićen seks.

Danas barovi variraju u svojoj veličini od malih barova sa 5 stolica u Tokiju, do velikih diskoteka na više katova sa različitim zonama. Jedina i najveća razlika između gej barova i barova koji to nisu je u klijenteli koja se nalazi u kafiću. Dok većina gej barova cilja na članove LGBTIQ zajednice, neki su postali gej barovi kroz duži period vremena u kojem su se članovi te zajednice tamo nalazili. U područjima koja nemaju otvoreno gej barove, kafići kojima ne smeta homoseksualna klijentela, često održavaju „gej noći“, da budu u skladu s trendovima i da pruže potporu seksualnoj manjini.

Posluživanje alkoholnih pića glavni je izvor zarade gej barova, kao i kod straight kafića.¹ Gej barovi, u koje dolazi raznolika i seksualno ambivalentna klijentela, služe kao mjesto sastajanja LGBTIQ zajednice u kojem je druženje, opuštanje, pronalaženje ljubavnih ili seksualnih partnera glavna zabava.

Povijesno gledano, kao i danas, gej barovi su mjesta gdje klijenti koji nisu priznali svoju seksualnu orijentaciju mogu javno iskazivati svoju seksualnost bez straha da ih se razotkrije.

Gej barovi tradicionalno preferiraju da ostanu diskretni i da se ne ističu od ostalih tradicionalnih ustanova. Uglavnom se promoviraju pomoću letaka koji se dijele na ulici ili gej prijateljski nastrojenim prodavaonicama, na koncertima i sl. Ovi letci

¹ Straight kafići – misli se na kafić koji pretežno uslužuje goste heteroseksualne orijentacije.

uglavnom su šareni sa provokativnim grafičkim dizajnom i najavama tematskih događanja. U novije doba gej barovi se promoviraju putem internet oglašavanja.

Često su gej barovi odijeljeni na temelju spola. Tako da ljudi koji su „krivog“ spola (muškarac koji pokušava ući u ženski kafić) mogu biti ne dobrodošli ili im se zabrani ulaz. Ovo je češće u specijaliziranim kafićima, kao na primjer u lokalima koji se specijaliziraju za mušku klijentelu sa kožnim fetišem^{II} ili S&M^{III} klubovi. Gej klubovi uvijek prihvaćaju transrodne i transvestitne osobe.

Pojedini gej barovi su pokušali zabraniti ulaz hetero klijenteli, ali u praksi je to teško izvedivo. Najpoznatiji je Peel Hotel u Melbournu koji je izuzet iz australskog zakona o jednakosti prava, pod pretpostavkom da žele izbjeći „uvrede i nasilje na temelju seksualne orijentacije“ prema gostima. Kao rezultat ove odluke Peel Hotel se reklamira kao „Gej only“ i zaštitarsko osoblje može pitati ljude jesu li homoseksualci prije nego im dozvole ulazak.

Povijesno gledano, termin „Gej bar“ prvi puta u povijesti iskoristio je Kenneth Williams, britanski homoseksualni komičar koji je svoj dnevnik naveo zapis „Otišao sam do gej bara, nije bilo veselo.“^{IV}

Povijesni gej bar „Black Cat“ u San Francisku jedno je od najranijih poprišta pobjede LGBTIQ zajednice, kad je kalifornijski Vrhovni sud donio odluku da osobe homoseksualne orijentacije imaju pravo okupljanja. Black Cat je stekao kulturni status među gej populacijom i uživao je u njemu sve do 30. listopada 1963., kada mu je istekla dozvola za točenje alkoholnih pića.

Najpoznatiji gej noćni klub u Europi zasigurno je bio berlinski Eldorado, gdje su početkom 20. stoljeća zabavljali homoseksualci, lezbijke i transvestiti. Eldorado je bio poznat po svojim kabaret predstavama u kojima su glumili muškarci odjeveni u žensku odjeću i mnogim slavnim gostima poput Marlene Dietrich. Stvaranjem

^{II} Fetiš- fetiš se odnosi na predmet koji postaje objekt nečije požude; radi se isključivo o neživim predmetima Dakle, fetišisti su osobe koje ne napaljuje žena u visokim štiklama, halterima ili s naočalama. Fetišist je osoba koju napaljuju upravo same štikle, halteri ili naočale.

^{III} S&M- seksualna preferencija/fiksacija u kojoj se odnosi na seksualno uzbuđenje uzrokovano time da vam netko nanosi fizičku bol (mazohizam) ili vi zadajete nekome bol (sadizam).

^{IV} Gej- eng. veseo

nacističke Njemačke, Eldorado je bio prvi takav klub kojeg je zatvorila policija. Vlasnik objekta, Ludwig Konjetschi zbog straha za svoju obitelj predao je vlasništvo tadašnjim nacistima, te je klub, ironično, postao propagandni centar Nacističke stranke. Zgrada nekada slavnog kabaret kluba sada je supermarket, ali i dandanas, uz originalne fotografije iz foajea, drži ime „Eldorado“.

U New Yorku postoji najstariji gej bar koji još i danas posluje, a to je „Julius Bar“. Osnovao ga je Matthew Nicol, a u njemu je 21. 4. 1966. održano protestno ispijanje alkohola, zbog zakona po kojem je homoseksualcima zabranjeno točenje alkoholnih pića jer se ponašaju „neuredno“. Nakon protesta je zakon izmjenjen. Prosvjedno ispijanje alkohola dovelo je do novih protesta i otvaranja privatnih klubova za gej populaciju, poput Stonewall Inn-a. Tri godine kasnije, u istom kvartu mladi homoseksualci započeli su „Stonewall pobunu“ kao odgovor na kontinuirana policijska maltretiranja.

4.2.3. Gej krstarenje

Vodiči za krstarenje donose dugačke popise usluga za gej i i lezbijsku populaciju, stoga ne čudi sve veći broj zadovoljnih LGBTIQ turista. Za sve veći broj članova istospolne zajednice koji planiraju uplatiti krstarenje, putovanje na otvorenom moru predstavlja slobodu. Krstarenje je prilika da homoseksualci budu ono što jesu pred suputnicima koji su sve više tolerantni i bez predrasuda. Osobe homoseksualne orijentacije su naravno dobrodošle na sve kruzere, ali pred njih se redovito stavlja pitanje koju kompaniju i koji aranžman da izaberu kako bi svoj odmor proveli što ugodnije i slobodnije. Izbor im uvijek čine dvije vrste aranžmana: oni linijama mainstream^V kompanija kao Celebrity Cruises, Regent Seven Seas Cruiser itd. ili sudjelovati na krstarenjima koja su namjenjena samo homoseksualnoj populaciji kao Atlantis, RSVP ili Olivia kompanija.

^V Eng. Mainstream je izraz koji označava mišljenje kojeg dijeli većina stanovnika nekog područja, zajednice, kulture ili države; ono što je trenutno popularno.

Postoji „Top 10 lista“ za homoseksualna krstarenja pa većina novih potencijalnih gostiju uglavnom izabire kruzere sa ove liste. Kako je LGBTIQ zajednica sama po sebi različita, tako su i njihovi pripadnici voljni probati bilo koje krstarenje, u bilo koju luku u bilo koje doba godine, ovisno o vlastitim interesima. Osobe homoseksualne orijentacije krstare u svim cjenovnim rangovima, od Kariba do Europe. Nema stereotipnih „gej itinerara“.

„Friends of Dorothy“ ili skraćeno FOD je događaj na kruzerima koji je prihvaćen i organiziran od strane kruzerskih kompanija. Ova vrsta organiziranog susreta služi da bi se homoseksualni gosti lakše prepoznali i upoznali međusobno. Pojam datira iz sredine 20. stoljeća kad je većina LGBTIQ zajednice bila fascinirana likom i djelom Judy Garland i njenog lika Dorothy u „Čarobnjaku iz OZ-a“. Oni su koristili pitanje „Poznaješ li Dorothy?“ kao način međusobnog prepoznavanja u društvima koja nisu bila spremna prihvatiti LGBTIQ pripadnike u svoje zajednice.

Pokazivanje otvorenih znakova homofobije^{VI} je rijetkost na današnjim krstarenjima, pošto je većina gostiju u istoj opuštenoj atmosferi kao i LGBTIQ gosti. U biti, većina homoseksualaca je priznala da im je lako steći prijatelje među heteroseksualnim gostima, posebno u kasinu i izložbenim prostorima.

Homoseksualni parovi na komercijalnim linijama uglavnom ostaju „u ormaru“^{VII} tokom putovanja, jer znaju da bi ostalim gostima moglo biti neugodno ako otvoreno iskazuju svoje osjećaje. Naravno, homoseksualni pojedinci i parovi nikad ne mogu birati s kakvim ljudima su okruženi na krstarenju (osim ako je all-gej krstarenje), ali svi koji se susretnu sa nekom vrstom diskriminacije su potaknuti da to prijave nadležnim organizacijama na krstarici.

Važan čimbenik za homoseksualce je i izbor odredišnih luka. Kajmanski otoci, Jamajka, Bermude i Turska su proglašeni manje gej prijateljskim destinacijama, a homofobni incidenti su se, iako rijetko, znali događati. Primjer su protesti na kopnu od strane nekih manjina i odbijanje izdavanja dozvole za pristajanje, kao što je bio

^{VI} Homofobija- termin za otvorenu averziju ili strah prema osobama homoseksualne orijentacije.

^{VII} Biti "u ormaru"- otvoreno se ne identificirati kao pripadnik LGBTIQ zajednice. „Ostati u ormaru“ je odabir koji nije lak, jer sam po sebi podrazumijeva vođenje dvostrukog života zbog straha od reakcije bližnjih ili okoline.

slučaj sa kompanijom Atlantic na Kajmanskom otočju. Putnici na all-gay krstarenjima će prije javno iskazivati svoju orijentaciju nego muško-muški i žensko-ženski parovi na klasičnim krstarenjima. No, važno je da svi gosti u luci u kojoj pristaju poštuju domaće običaje.

All-gay charter tvrtke (Atlantis i RSVP za muškarce i Olivia za žene) nude potpuno prihvaćajnu okolinu s intenzivnim druženjem i gej tulumima. Takve krstarice većinom pristaju u lukama koje su gay-friendly. Ovakve vrste odmora uglavnom su oko 20% skuplje od uobičajenih krstarenja, ali većina sudionika su više nego spremni platiti ovu razliku kako bi mogli biti otvoreni u vezi svojih stajališta i osjećaja.

4.2.4. Internet i ostali animacijski programi

LGBTIQ kultura je najbrže prihvatila Internet revoluciju i počela se služiti čudima modernog doba kako bi se spojili i družili na mjestu koje ih ne odbija i omalovažava. Internet je od početka bio mjesto na kojem su se homoseksualci mogli izraziti o svom načinu života i gdje su mogli dobiti podršku bez homofobije.

Internet donosi gej svijet u vlastite domove zbog lakše komunikacije, a elektronička pošta i slični programi uvelike su pridonijeli komunikaciji na velike razdaljine. Također je ključan za rad neprofitnih organizacija čiji je cilj educiranje stanovništva te aktivna borba protiv diskriminacije. Osim interneta i mediji igraju važnu ulogu u procesu izvještavanja o gej temama, do kojih se sad može doći i u najzabačenijim krajevima svijeta.

Zahvaljujući internetskim chatovima, pripadnici seksualnih manjina mogu razmjenjivati informacije, družiti se i dogovarati sastanke. Specijalizirane „gay only“ internet stranice uglavnom su se svodile na dijelove foruma koji su bili samo za osobe homoseksualne orijentacije, a nakon toga i specijalizirane gej stranice, gdje je www.gay.com još i danas prihvaćena kao najposjećenija i najrelevantnija web adresa koja se bavi samo LGBTIQ kulturom. Pojavom pametnih telefona nastale su i aplikacije koje služe članovima LGBTIQ zajednice da se povežu i upoznaju.

Najpoznatija aplikacija sada je „grindr“ koji na temelju GPS lokacije mobitela nalazi istomišljenike u bližem okružju korisnika.

Noviji trend u svijetu je i otvaranje staračkih domova za LGBTIQ populaciju. Ovakvi starački domovi su specifični jer je uvjet za prijavu kod njih gay ili gay-friendly stav, dakle da osoba bude homoseksualnih sklonosti ili da joj iskazivanje privrženosti između osoba istog spola ne smeta. Problem je kod uobičajenih domova za starije da je većina štićenika starije populacije i nisu spremni prihvatiti nekoga homoseksualnih sklonosti u „svoje redove“. Čak 75% LGBTIQ umirovljenika je reklo da se vraća u „ormar“ kad uđu u dom za umirovljenike da bi izbjegli osuđivanje i izolaciju. To su ljudi koji uglavnom nemaju djecu, a zbog svog seksualnog opredjeljenja nisu ni osobito bliski sa svojim obiteljima. Budući da ljudima u mirovini nedostaje društvena interakcija, starački domovi za LGBTIQ populaciju svima pruža društveno sigurno okružje kako bi se osjećali aktivnim članovima zajednice bez osuđivanja. Domovi za LGBTIQ populaciju sve su češći u svijetu i nude toplu, nediskriminirajuću atmosferu za osobe istospolnih orijentacija. Taj trend mogao bi se primijeniti i u Hrvatskoj, ali zasad takav pothvat nije u planu, kako zbog socijalno-društvenih, tako i ekonomskih razloga.

4.3 Animacijski programi na razini Hrvatske

Na međunarodnoj razini, turizam je gospodarska grana koja je stalno u usponu i kojoj je potreban konstantan priljev novih ideja. Hrvatska se kao mediteranska zemlja uvelike oslanja na turizam kao jedan od glavnih izvora prihoda. S obzirom na veliku konkurenciju, potrebno je prilagođavati se zahtjevima tržišta te stalno privlačiti turiste novim ponudama jer se odavno zna da sunce i more više nisu dovoljni da privuku i zadrže gosta. Masovni turizam polako gubi na svojoj privlačnosti pa tako imamo specifične oblike turizma koji su noviji, raznoliki trend u svijetu, a tu spada i gej turizam, koji je jako unosan, a dovoljno govori brojka od 64 milijardi dolara, kolika je potrošnja gej populacije na turističke usluge u SAD-u.

Hrvatsku godišnje posjeti oko 200 tisuća gej turista, ali čini se da još neko vrijeme neće biti konkretne ponude za populaciju koja troši više od prosječnih turista. Iako bi gej turizam pomogao bi u smanjenju deficita u Hrvatskoj, nezainteresiranost za ulaganje u gej turizam u Hrvatskoj nije jedini problem u ovom aspektu, već i referendum u 2013. godini kojim se jasno dalo do znanja da gejevi u Hrvatsku nisu dobrodošli. Europsko udruženje gej turista (GETA) ukloniti će Hrvatsku s liste destinacija u kojima su gejevi poželjni, što bi moglo dovesti do ozbiljnih financijskih posljedica, budući da u Europi gej turisti godišnje potroše čak 50 milijardi dolara, a u Hrvatskoj 7 milijardi dolara.

U trenucima krize koja posljednjih godina pogađa Hrvatsku i s obzirom na sve veću turističku konkurenciju, pitanje je treba li se Hrvatska odreći gej turizma kao noviteta u svojoj već odavno zastarjeloj ponudi i treba li reći ne tako izdašnom izvoru prihoda turizma.

Iako nema konkretnog gej turizma i animacijske ponude za LGBTIQ zajednicu u Hrvatskoj, polako se počinje buditi svijest o postojanju seksualne manjine, pa tako imamo mnoge udruge koje već nekoliko godina unatrag organiziraju manifestacije i javne kampanje s ciljem edukacije i druženja.

4.3.1. Javne kampanje

Putem javnih kampanja za promicanje prava seksualnih i rodnih manjina, koje su rad aktivističkih skupina poput Iskoraka i Kontre, javnost se educira o problemima LGBTIQ zajednice. Ciljevi takvih kampanja jesu druženje s LGBTIQ pojedincima i razbijanje predrasuda prema njima.

Kampanja „Ljubav je ljubav“

Lezbijska organizacija Rijeka u 2003. godini osmislila je prvu medijsku kampanju za promicanje prava homoseksualnih osoba u Republici Hrvatskoj i potaknula pozitivne reakcije na marginalizirane skupine poput seksualnih manjina. Kampanja se sastojala od plakata i video spota, a cilj je bio predstaviti LGBTIQ zajednicu široj javnosti i doprinjeti uklanjanju predrasuda.

Kampanja „Iskorak protiv homofobije“- 2010.godine, povodom međunarodnog dana borbe protiv homofobije, koji se u cijelom svijetu obilježava 17. svibnja, osmišljena je medijska kampanja čiji je cilj bio upoznati širu javnost s terminom „homofobija“ kroz stvarne slučajeve i homobne incidente. Kroz promotivni spot, javne su osobe izrazile svoj stav o homofobiji, te je postavljena web stranica www.homofobija.com u edukativne i informacijske svrhe. U podršku kampanji uključilo niz medija poput www.h-alter.hr , www.gay.hr , www.index.hr , www.nacional.hr , www.net.hr , www.libela.hr , www.queer.hr, a kampanja je provedena na volonterskom angažmanu članova udruge i vanjskih suradnika te je na nju potrošeno manje od 500 kuna.

Kampanja „U Krapini su svi HOMO sapiensi“- ta medijska kampanja imala je cilj potaknuti raspravu u široj javnosti o nepostojanju razlike između ljudi, bez obzira na njihovu seksualnu orijentaciju. Igrom riječi, podsjetili su javnost da homoseksualnost postoji otkad postoji i ljudska vrsta, a Krapina se, zbog svog nalazišta neandertalca, nametnula kao dobar izbor. Premda u Krapini kampanja nije naišla na pozitivan odjek, u ostalim većim hrvatskim gradovima odlično je primljena. Kampanja je nagrađena na „Outwardu 2010“ za treći najbolji billboard, čime je prvi put LGBTIQ medijska kampanja dobila takvo prestižno priznanje u Hrvatskoj.

Kampanja „Prijavi diskriminaciju“

Godine 2011., u partnerstvu sa Savezom samostalnih sindikata Hrvatske te u suradnji s udrugom ŠKUC LL iz Slovenije, lezbijska udruga Kontra i Iskorak proveli su projekt "Zajedno za ravnopravnost LGBT osoba na radnom mjestu" u čijem je sklopu osmišljena nacionalna kampanja "Prijavi diskriminaciju". Kampanja se sastojala od city light plakata u 4 veća grada u Hrvatskoj- Zagreb, Rijeka, Osijek i Split. Dijelili su se kalendari, olovke i rokovnici s porukom i pozivom svim LGBTIQ osobama da prijave diskriminaciju na radnom mjestu temeljenu na spolnoj orijentaciji, a poruke su bile prevedene na 5 stranih jezika.

4.3.2. Festivali i povorke

Uz javne kampanje, najvažniji javni događaji za upoznavanje i promicanje queer kulture su LGBTIQ festivali, a neki od njih su „Festival Queer Zagreb“ i „L-fest“, te nezaobilazno godišnje okupljanje pripadnika te zajednice, Povorka ponosa (*eng. Gay Pride*) koja iz godine u godina biva sve posjećenija.

Festival Queer Zagreb-

Taj festival je međunarodni festival koji se od 2003. svake godine održava u Zagrebu i u svojoj ponudi nudi razne performanse, kazališne i plesne predstave, filmove queer tematike te je od godine postojanja ugostio više od 300 umjetnika iz cijelog svijeta. Od 2006. godine zamijećena je velika medijska pokrivenost festivala i značajno povećanje sudionika i publike. To govori da se queer kultura počela primjećivati u širem medijskom prostoru i društvu, što doprinosi smanjenju predrasuda prema seksualnim i rodnim manjinama.

L-fest – od 2010. održava se L-FEST, festival za promicanje lezbijske kulture i vidljivosti u javnom i medijskom prostoru, u organizaciji Lezbijske grupe „Kontra“. Cilj festivala je suradnja lezbijskih umjetnica iz zemlje i polaznica raznih radionica. Festival predstavlja lezbijsko kulturno-umjetničko stvaralaštvo u zemlji, a program

se sastoji od izložbi, radionica fotografija, kreativnog pisanja, radionica stripa te koncerta.

Slika 3.: Plakat za „Zagreb Queer“ festival 2012. godine

<http://www.alfa-portal.com/deseti-queer-zagreb-festival-od-23-do-30-travnja/>

Povorka ponosa

LGBTIQ Pride ili Povorka ponosa je najbitniji godišnji prosvjedni marš za prava lezbijki, gej muškaraca, biseksualnih, transrodnih i queer osoba koji se od 1970. godine održava diljem svijeta, kao obljetnica pobune događaja ispred gej kluba The Stonewall Inn. LGBTIQ aktivizam danas i manifestacija Pride smatra se izravnim nasljeđem Stonewall pobuna, kako u svijetu - tako i u Hrvatskoj.

Od 2002. godine, Hrvatska je počela s provođenjem homoseksualne povorke ili Gej Pride-a, čiji je cilj pokazati solidarnost s građanima neheteroseksualne orijentacije i osnažiti LGBTIQ zajednicu. Do prve Povorke ponosa u Hrvatskoj, u Zagrebu, došlo je zbog posljedica prvog političkog udruživanja LGBTIQ osoba u organizacije civilnog društva početkom 2000-ih, a neposredni povod bilo je ekstremno nasilje na

Beograd Prideu 2001.godine, na kojem je sudjelovao izvjestan broj aktivistkinja i aktivista iz RH. Prvi Zagreb Pride održao se 29. lipnja 2002. godine, kojim se željelo podsjetiti i upozoriti na konstantnu diskriminaciju i kršenje ljudskih prava seksualnih manjina, a organizirao ga je Organizacijski odbor koji je autonomna volonterska grupa koja osmišljava program Pride-a uz timski rad.

Unatoč miroljubljivoj prirodi skupa, na sudionike je bačen suzavac te su povrijeđene 23 osobe za vrijeme i poslije manifestacije. Nažalost, uz Pride uvijek ide i rizik od nasilja, pa je tako 11.lipnja 2011. godine, prvi Split Pride bio nasilno prekinut, zbog konstantne izloženosti masi koja je bacala eksplozivna sredstva - petarde, suzavac, bengalke te kamenje, plastične vrećice s izmetom, pepeljare te ostale predmete, uz povike „Ubij pedera!“ i nereagiranje policije. Nakon pritiska od strane međunarodnih medija i institucija, Zagreb Pride koji se održao tjedan dana kasnije, bio je prvi Pride od 2006. godine koji je održan bez incidenata. Od prvog skupa, održanog 29.6.2002. su se promijenile okolnosti, počevši od sigurnosti skupa, jer su se prijašnje povorke ponosa održavale pod ekstremno nasilnim okolnostima, do broja posjetitelja, koji je tada bilježio oko 200 osoba, a 2013. godine Zagreb Pride je posjetilo 15.000 ljudi.

Osim same povorke, povorka ponosa raspolaže i s ostalim popratnim sadržajima, poput okruglih stolova, diskusija, seminara, radionica te bogatim kulturno-umjetničkim programom koji uključuje izvođače iz cijele regije. Svaka Povorka ponosa ima svoju temu, slogan i poruke. Ono što ih povezuje je politička platforma Zagreb Pridea koja je od početka u suštini nepromijenjena, a to je zalaganje za društvenu promjenu, društvo solidarnosti i ravnopravnosti slobodnog od rodni i spolnih normi, stereotipa i kategorija te bilo koje druge vrste opresije. Na Povorku ponosa može svatko doći, osjećati se sigurno i predstaviti se na način na koji želi, politički, seksualno i rodno, pod uvjetom da ne ugrožava sigurnost i dostojanstvo drugih okupljenih osoba. Vizualni identitet svih povorka ponosa je zastava duginih boja koja je najrasprostranjeniji simbol LGBTIQ pokreta i zajednice. Zastava duginih boja sastoji se od šest boja koje simboliziraju različitost u zajednici. Povorka ponosa je javni skup, pa organizatori/ce javnog skupa ne ostvaruju profit.

Uza element nasilja, homoseksualna povorka, Gej Pride, služi kao još jedan od krivaca za financijsko stanje u državi. S druge strane, mnogi aktivisti se žale kako je

mnogim gejevima draže zadržati ugled nego priključiti se angažiranom otporu te da u hrvatskom Pride-u sudjeluje više heteroseksualnih osoba od onih homoseksualne/biseksualne orijentacije. Makar je javno okupljanje osnovno pravo čovjeka, ostvarenje Pride-a i njegova uspješnost u Republici Hrvatskoj ovisi od stranog političkog pritiska, dok hrvatskoj vlasti nedostaje politička volja. Srećom, od 2006. godine situacija je već daleko bolja i budućnost je perspektivnija.

4.3.3. Internet

Najmasovniji oblik medija, internet, također je u Hrvatskoj omogućio gejevima i lezbijkama mogućnost brze i lake komunikacije, razmjene iskustava, mišljenja i informacija putem računala. Putem foruma i chatova, internet je omogućio pristup gej životu onima koji ga teško nalaze, naročito mladima koji ne žive u velikim gradovima, i koji su u malim sredinama diskriminirani i marginalizirani. U Republici Hrvatskoj postoje internet portali specijalizirani upravo za LGBTIQ tematiku i aktivizam, a to su stranice poput *Crol.hr* i *gay.hr* koje donose vijesti bitne za lokalnu LGBTIQ zajednicu. Stranica *gay.hr* također služi i kao dating stranica te društvena mreža za svoje korisnike. Dodatna mogućnost *gay.hr*-a je da korisnici te mreže mogu pisati i dodavati vlastite vijesti što olakšava i ubrzava razmjenu podataka i dobivanje informacija za sve članove.

Postoje i druge stranice koje izvještavaju o LGBTIQ tematici, vijestima i aktivizmu, portali za podršku obitelji pripadnika LGBTIQ zajednice, stranice sa savjetima o samoprihvatanju te općenito sa edukativno- zabavnim sadržajima a neke od njih su: www.obitelj-bez-predrasuda.info, www.gay-u-obitelji.com, www.lori.hr, www.kontra.hr, www.iskorak.org, www.zenskasoba.org, www.inqueerzicija.hr, www.drugi-korak.org, www.queerzagreb.org, www.zagreb-pride.net i mnoge grupe podrške i sastanke na raznim facebook stranicama.

Aplikacije za pametne telefone koji se koriste su u Hrvatskoj su u pravilu dejting app-ovi koji su popularni i u svijetu poput Scruff, Grindr, PlanetRomeo te dejting stranica planetromeo.com i već spomenuta socijalna mreža *gay.hr*.

LGBTIQ zajednica je kroz godine doživjela brojne promjene, one nisu uvijek bile na tragu njene bolje integracije u društvo, no ipak ta je tema stavljena u žarište socijalnih odnosa, ali i politike jer se o njoj često raspravlja u medijima. Osobe koje su prije živjele „u ormaru“ sada su se počele otvarati, dijeliti svoje priče, što potiče i druge na to koji se tako osjećaju ili im barem olakšava stanje, dajući im do znanja da nisu jedini. To je jedna od prednosti interneta i sve veće povezanosti ljudi, ne samo u svijetu, nego i unutar države. S obzirom na velike mogućnosti korištenja interneta, LGBTIQ zajednica može lako doći do potrebnih informacija, upoznati osobe sličnih interesa, saznati o novim „in“ mjestima za izlaske te osjećati se prihvaćeno i uključeno u tekuće događaje u društvu.

Slika 3.: Izgled najpoznatije društvene mreže i portala za LGBTIQ populaciju

Izvor: <https://www.gay.hr/>

5. GAY-FRIENDLY TURIZAM U HRVATSKOJ

Gay-friendly turizam je novija turistička niša, koja podrazumijeva turistička mjesta i ljude koji su nediskriminirajući i otvoreni za gej populaciju, prihvaćaju njihove veze i zajednice te poštuju sve ljude bez osude. Termin „gay-friendly“ proizlazi iz kraja 20. stoljeća, kao produkt borbe i prepoznavanja prava homoseksualaca i lezbijki na radnim mjestima, pa i kao posebne grupe potrošača. Ovaj vid turizma već su odavno prepoznale mnoge svjetske države, razne aviokompanije, automobilske industrije, eminentni svjetski hoteli te ponajviše svijet mode i oglašavanja.

Da bi jedna turistička destinacija postala „gej destinacijom“, mora imati adekvatan broj turističkih i ugostiteljskih objekata orijentiranih LGBTIQ populaciji, poput gay-friendly hotela, barova, kampova i privatnih smještaja te mora imati kulturno-zabavne sadržaje poput koncerata, gej paradi, izložbi i raznih događanja. Također je bitno razumijevanje i prijateljsko ponašanje lokalnog stanovništva i lokalne turističke zajednice, jer bez podrške grada i turističke zajednice, destinacija nema uvjete za „gej destinaciju“.

Iako Hrvatska slovi kao turistička zemlja otvorena za sve goste, ona nema konkretne turističke ponude za LGBTIQ zajednicu. Gej scena postaje sve prisutnija u Hrvatskoj, pa tako postoji više od 50 hotela, 30 plaža i više od 20 barova koji su gay-friendly te nekoliko sauna i internet klubova. Iako još nema naznaka ozbiljnijeg bavljenja ovom nišom, u Hrvatskoj imamo niz već prepoznatih lokacija, a kao gay-friendly postala su sama od sebe, zbog posjećenosti i omiljenosti među gej populacijom. Osim hotela, sve je veći broj malih privatnih iznajmljivača koji na internetskim gej tražilicama smještaja objavljuju svoje gay-friendly apartmane i sobe.

U Hrvatskoj postoji nekoliko destinacija u kojoj su gejevi dobrodošli, a najpopularnija odredišta jesu Sjeverni Jadran i Istra, dok je srednja Dalmacija konzervativnija pa nema puno barova koji se mogu preporučiti kao gay-friendly. LGBTIQ populacija tamo se većinom okuplja na plažama Zadra, Makarske, u Šibeniku, Trogiru i Dubrovniku. Od destinacija srednjeg Jadrana još treba spomenuti

Hvar, koja je najpoželjnija destinacija na srednjem Jadranu za homoseksualce, te su ga prozvali i „hrvatskim Mykonosom“, sa koktel barom Carpe Diem i naturističkom plažom Sveti Jerolim, te Split, u kojem postoji Getto Club, ugostiteljski objekt u kojem su gejevi dobrodošli, a vlasnice su lezbijski par.

Na Kvarneru postoji nekoliko barova koje obilazi LGBTIQ populacija, poput La Habanna i Monokini u Opatiji i Fun Academy u Rijeci. Rab je jedino odredište koje ima konkretniju ponudu za LGBTIQ turiste, pa je tako prošle godine osmislio program „Gej ljeto“, a tamo se nalazi i poznati bar Celestina, u kojem su gejevi dobrodošli. Rovinj se može pohvaliti sa nudističkim kampom „Monsena“, a Poreč ima dvije poznate plaže na kojima se gejevi okupljaju - Porat i Bijela uvala.

Od svih destinacija u Hrvatskoj, glavni grad Zagreb je najliberalniji i upravo je on centar gej kulture pa tako Zagreb godišnje posjeti 30 000 LGBTIQ turista. U Zagrebu se održava povorka ponosa, od 1999. godine postoje barovi naklonjeni gej populaciji, kada je otvoren prvi "gej" klub, BadBoy. Dva službena gej bara u Hrvatskoj su u Zagrebu, a to su Rush i HotPot. Osim barova, diskoteka i saune koje su gay-friendly, postoji i knjižara otvorena za gej populaciju, a za njih se može saznati preko gej vodiča na internet stranicama. Osim Zagreba, od sjevernih gradova Hrvatske, Varaždin je grad koji ima najviše neslužbenih okupljališta za homoseksualce, makar nema LGBTIQ organizacije. Kafić Lord, barovi Corum i Purgar i jezero Aquacity mjesta su u kojima se gej populacija najviše okuplja.

6. PROBLEMI LGBTIQ ZAJEDNICE

Nasilje se žestoko osuđuje u svakom današnjem modernom društvu, a postoje i razne kampanje s ciljem podizanja svijesti građana o problemu nasilja te o njegovom suzbijanju. Unatoč svemu tome, i dalje postoje marginalizirane skupine i manjine koje trpe ugnjetavanje zbog predrasuda koje prema njima ima većinsko stanovništvo.

Predrasude i diskriminirajuće ponašanje prema pojedincima drugačije seksualne orijentacije i drugačijeg rodnog identiteta oduvijek su postojale, no u suvremenom svijetu shvaćanja ravnopravnih seksualnih partnerstva u koja dvije odrasle osobe stupaju dobrovoljno, bitno su se promijenila, polako se počinje shvaćati problematika LGBTIQ zajednice, ali još uvijek postoje skepsa, neodobravanje pa čak i mržnja prema takvim pojedincima.

Od šezdesetih godina 20. stoljeća, europske zemlje su postepeno dekriminalizirale homoseksualnost te sada u Europi ne postoji ni jedna zemlja u kojoj je homoseksualnost zabranjena^{VIII}, dok je u SAD-u 1973. godine homoseksualnost uklonjena sa popisa psihijatrijskih poremećaja (u Hrvatskoj se to dogodilo 2000. godine). Brisanje homoseksualnosti iz Međunarodne klasifikacije bolesti, od strane Svjetske zdravstvene organizacije, sada se slavi 17. svibnja, kao Međunarodni dan borbe protiv homofobije. Izvan zapadnih zemalja na homoseksualnost se još gleda kao na porok, makar, i na zapadu homoseksualnost poprima negativne konotacije.

Najčešći problem u 21. stoljeću s kojim se pripadnici seksualnih i rodnih manjina^{IX} suočavaju je "coming out"^X zbog straha od neprihvatanja od strane okoline, prijatelja i obitelji. „Coming out“ je važan dio života gej pojedinca/ke i ima izniman utjecaj na njegovo ili njezino psihološko zdravlje i emocionalnu stabilnost.

Negiranje LGBTIQ kulture pridonosi negativnim stavovima društva i razvijanju negativnih osjećaja prema vlastitom identitetu, što uključuje sram, strah, krivnju,

^{VIII} Nažalost, u Rusiji, položaj LGBTIQ osoba u posljednjih godina znatno je pogoršan donošenjem zakona kojim se pravo na slobodu govora i okupljanja ograničava te se gej propaganda novčano kažnjava (novčane kazne za pojedince se kreću od sto do tisuću eura, a tvrtke mogu biti kažnjene do 25.000 eura).

^{IX} Rodne manjine- osobe čije je rodno izražavanje drukčije u odnosu na spol su kojem su rođene.

^X Coming out- važan i težak trenutak u životu LGBTIQ osobe; trenutak kada se osoba otvoreno identificira kao lezbijka, gej muškarac, biseksualna, transrodna ili transeksualna osoba u svom osobnom i/ili profesionalnom životu.

manjak samopoštovanja te može negativno djelovati na psihičko zdravlje kod LGBTIQ osoba.

Bez sumnje, da je društvo tolerantnije i nediskriminirajuće prema LGBTIQ osobama, one ne bi živjele u stalnom strahu i skrivanju. Gej pokreti i kulture sada već postoje u većini zemalja i ponekad su vrlo uspješni u postizanju ciljeva, poput Južnoafričke Republike.^{XI} Svejedno, heteroseksualnost je danas u svakom društvu i dalje norma, a homoseksualnost tek drugorazredna opcija te borba za društvenu emancipaciju i dalje traje.

U hrvatskom društvu, seksualna orijentacija i rodni identitet još uvijek predstavljaju osnovu diskriminacije^{XII}. Osnovna ljudska prava LGBTIQ osoba nisu prepoznata u javnosti, ne postoji sigurno okruženje za pripadnike/ce seksualnih manjina, bez obzira na zakonske promjene. LGBTIQ osobe su u konstantnom strahu da će biti fizički napadnute, izopćene ili izbačene iz kuće. Nažalost, diskriminacija je i na radnom mjestu također česta pojava u hrvatskom društvu, a društvo takva ponašanja često ne prepoznaje kao nepravdu pa tako i izostaje osuda počinitelja a javnost je nezainteresirana za stajanje na kraj takvom ponašanju.

Homoseksualci su stalna meta napada u Republici Hrvatskoj te se ponekad ide tako daleko da se homoseksualnost i pedofilija trpaju u isto koš, ističe se navodna depopulacija te se homoseksualce optužuje da kvare mlade. Transrodne osobe su još više na margini društva, izložene su svakodnevnoj diskriminaciji zbog svog rodnog izražavanja i identiteta.^{XIII}

Za sve seksualne orijentacije koje nisu hetero, i za sva odstupanja, postoji diskriminativno mišljenje da nisu prirodne pojave, prema netradicionalnom rodnom izražavanju negativni stavovi duboko su ukorijenjeni u ljudskom ponašanju, koje

^{XI} Nakon apartheida, prava homoseksualaca su uključena u ustav.

^{XIII} Stručnjaci tvrde da su transrodne osobe popuno psihički zdrave, ali nesretne osobe koje od rane dobi znaju da su drugačije te su stalno u nemogućnosti izražavanja vlastitog identiteta, a neprihvatanje i zgražanje okoline pridonosi tugi i bespomoćnosti koje osjećaju. Osim socioloških problema, nalazimo i na pravni problem kod promjene dokumenata, izloženost izjavama ili pitanjima kod prijelaza hrvatske državne granice, zbog nesklada između dokumenata i rodnog identiteta pa se tako događa da ih službenici granične policije šalju na lječnički pregled nebi li potvrdili svoj spol.

potiče i Katolička Crkva, te tako toj populaciji negira njihovo pravo na zdravlje, koja uključuje i prirodan razvoj seksualnosti, pa bila ona heteroseksualna ili ne.

U velikom broju slučajeva, LGBTIQ osobe koja dožive nasilje i diskriminaciju zbog spolne orijentacije, ne podnose prijave protiv počinitelja zbog nepovjerenja u pravnu zaštitu njihovih ljudskih prava u Republici Hrvatskoj, te iz straha od otkrivanja i moguće stigmatizacije okoline, pa je tako nemoguće utvrditi stvaran broj nasilnih slučajeva diskriminacije, makar se proteklih godina bilježi određeni pomak i žrtve nasilja se sve češće obraćaju nevladinim udrugama, sve se više interesiraju za svoja prava te se njima odlučuju koristiti.

Usprkos diskriminaciji i nasilju zbog seksualne orijentacije ili rodnog identiteta; na zakonodavnoj razini, od 2003. godine dogodile su se neke pozitivne promjene za LGBTIQ populaciju, i od onda se nastavljaju.^{XIV}

U 2013. godini pitanje homoseksualaca i ostalih pripadnika seksualnih manjina bila je najpopularnija tema u Republici Hrvatskoj. Političke i vjerske rasprave o homoseksualnosti prije svega počele su se baviti temom istospolnog braka, pa je tako početkom 5.mjeseca, osnovana kontroverzna politička udruga pod nazivom „U ime obitelji“ s glavnim ciljem prikupljanja potpisa za raspisivanje referenduma kojime bi glasači izravno odlučili o unošenju odredbe u Ustav RH kojom bi se brak odredio kao životna zajednica muškarca i žene.

Sudeći po rezultatima referenduma koji se održao 1. prosinca, većina stanovništva u Republici Hrvatskoj protivi se gej braku, odnosno životnom partnerstvu, snažno su protiv posvajanja djece od strane istospolnih parova te je rasprava o pitanju istospolnog braka bila žestoka, a kršćansko svećenstvo, obiteljske organizacije, te

^{XIV} U 2003. godini dogodio se najveći pomak u zaštiti LGBTIQ osoba u hrvatskom zakonodavstvu, kao rezultat javnog zagovaranja Lezbijske grupe Kontra i Iskoraka (pravni tim Kontre i Iskoraka osnovan je 2002.godine), pa i zbog kandidature Hrvatske za ulazak u Europsku Uniju- homoseksualnost je prvi puta eksplicitno navedena u člancima koji brane diskriminaciju temeljenu na spolnoj orijentaciji. U 2008.godini donesen je zakon koji zabranjuje diskriminaciju na osnovi rodnog identiteta, koji štiti transrodne osobe.

desna strana politike progovorili su protiv homoseksualnog braka najžustrije moguće.

Pred Hrvatskom je dug i zahtjevan put educiranja stanovništva o osjetljivoj temi nasilja i diskriminacije seksualnih i rodnih manjina. Prevencijom i smanjenjem homofobnih i nasilnih aktova, boljom brigom za LGBTIQ zajednicu, povećanjem društveno-socijalne uključenosti homoseksualno deklariranih osoba te izgradnjom kulturno-društvene scene poboljšali bi se uvjeti življenja LGBTIQ zajednice, jer upravo kulturni-društveni angažman je jedan od najboljih načina uklanjanja predrasuda i stereotipa. Da spriječimo problem nasilja i diskriminacije, također se možemo zalagati za pozitivne promjene u zakonodavstvu, policiji, državnom odvjetništvu i sudstvu.

Slika 4. : Prva Povorka ponosa u Osijeku ; 2014. godine

Izvor: <http://www.glas-slavonije.hr/246238/3/Prva-osjecka-povorka-ponosa-Osijek-Pride-protekla-bez-ikakvih-incidenta>

7. ZAKLJUČAK

Postizanje ekonomskih efekata jedan je od važnijih ciljeva gospodarstva neka zemlje. Republici Hrvatskoj, zemlji koja se oslanja na turizam, jako je bitno proširivati svoju ponudu i otvoriti tržišta za novi vid turizma. Animacija u turizmu neophodna je u jednoj turističkoj ponudi, a često je i veći faktor neke destinacije od njezinih prirodnih ljepota ili povijesne baštine.

Pošto je u suvremenom turizmu potražnja za novijim i zanimljivijim animacijskim ponudama u porastu, bolja ponuda animacijskih programa u hrvatskom turizmu, privukla bi goste bolje platežne moći, a jedni od njih su upravo LGBTIQ gosti.

LGBTIQ populacija hotelijerima je poznata kao dobrostojeća i druželjubiva klijentela pa je gej turizam kao turistička niša jako popularna u zapadnom svijetu, dok je kod nas to još nemoguće ostvariti zbog konzervativne sredine, ponajviše zbog vladajućeg mišljenja da je gej turizam u stvari „seks turizam“. Nažalost, usporedimo li Hrvatsku gej turističku scenu s ostalim zemljama, a ponajviše europskim zemljama, Hrvatska dobrano kaska u ponudi koja bi mogla biti privlačna LGBTIQ turistima zbog kršćanskog svjetonazora, malog interesa vlade i nedavno zbog održanog referenduma pa tako Francuska, Grčka, Italija, Španjolska pa čak i Mađarska imaju bolje i kvalitetnije sadržaje nego Hrvatska.

U Hrvatskoj postoje popularna središta LGBTIQ kulture, kao npr. Rovinj, Rab, Hvar, Split i Dubrovnik ali nažalost nema službenih mjesta gdje bi se takvi turisti mogli neometano sastajati, bez pritiska i predrasuda od okoline, pa se tako moraju sastajati jedino na gay friendly plažama i kafićima.

Povećanjem animacijskih sadržaja za gej populaciju, LGBTIQ osobe uklopile bi se u društvene obrasce, bez pokušaja prilagođavanja normama heteroseksualnog društva, te bi uz zajedničke aktivnosti, istospolna zajednica mogla dokazati da su negativni stavovi naspram njih neutemeljeni. Kroz animacijsku ponudu, LGBTIQ gosti ponajprije bi zadovoljili potrebe za afirmacijom, druženjem i promjenom.

Krajnje je vrijeme da Hrvatska prepozna prednosti Jadranske obale pa i šire, za novi oblik turizma, koji ne uključuje samo vikend turiste i obiteljska putovanja, već da

proširi svoj turistički itinerar novim ponudama. U zadnjih nekoliko godina, dogodilo se mnogo pozitivnih promjena za LGBTIQ zajednicu, a najveća prekretnica zasigurno je prvo sklopljeno životno partnerstvo u Hrvatskoj u rujnu ove godine. S obzirom na to, ulaganje u gej turizam bilo bi pravo unosno osvježenje za Hrvatsku, koja se ekonomski oslanja uglavnom na turizam; a da bi turističkom ponudom privukli LGBTIQ turiste u Hrvatsku, potrebno je razvijati ovaj vid turizma, poticati već postojeće destinacije za bolje animacijske programe, tj. razvijati destinacijski menadžment, kreirati privlačne sadržaje i bolji marketing.

8. LITERATURA

1. Aldrich, A. (2011.): Povijest gej i lezbijskog života i kulture. 1. Izd. Zagreb, Sandorf
2. Carter, D. (2011). Stonewall- pobuna koja je rasplamsala gej revoluciju. 1 Izd. Zagreb, Udruženje Zagreb Pride
3. Cerović, Z. (2008.): „Animacija u turizmu, Opatija, Fakultet za turistički i hotelski menadžment“
4. Gay-friendly Croatia, Gay- Friendly turizam u Hrvatskoj:
[http://www.friendlycroatia.com/\(03.05.2014.\)](http://www.friendlycroatia.com/(03.05.2014.))
5. Gay kultura i problematika:
<http://www.crol.hr/portal/vijesti/hrvatska/6066-sklopljeno-prvo-ivotno-partnerstvo-u-hrvatskoj.html> (16.9.2014.)
6. Gay turizam u svijetu:
<http://www.iglta.org/> (18.02.2014.)
<http://www.geta-europe.org/> (18.02.2014.)
7. Iskorak, Queer Zagreb, javne kampanje:
[http://www.iskorak.hr/aktivnosti/javne-kampanje/\(24.03.2014.\)](http://www.iskorak.hr/aktivnosti/javne-kampanje/(24.03.2014.))
[http://www.queerzagreb.org/\(24.03.2014.\)](http://www.queerzagreb.org/(24.03.2014.))
8. Iskorak, Povorka ponosa:
<http://www.iskorak.hr/aktivnosti/pride-povorke/> (24.03.2014.)
9. Juras, S. (2010). „Izveštaj o stanju ljudskih prava seksualnih i rodničkih manjina u 2010.godini“, 73-75.
10. Juras, S. (2011). „Izveštaj o stanju ljudskih prava seksualnih i rodničkih manjina u 2011.godini“, 96-100.

11. Juras, S.(2006). „LGBTIQ prava zaštićena ustavom- priručnik za korištenje antidiskriminacijskih odredbi i zakona RH“, 3-8.
12. Lezbijska organizacija LORI (2007). „Razumjeti i podržati – prihvaćanje seksualnih i rodnih manjina u obitelji“, 9-27.
13. Pikić, A.; Jugović I. (2006). „Nasilje nad lezbijkama, gejevima i biseksualnim osobama u Hrvatskoj: izvještaj istraživanja“, 1-11.

8.1. Popis ilustracija

1. *Slika 1.* Stonewall prosvjedi.....6
2. *Slika 2.* Amsterdamski Gay Pride.....13
3. *Slika 3.* Izgled najpoznatije društvene mreže i portala za LGBTIQ populaciju.....2
5
4. *Slika 4.* Prva Povorka ponosa u Osijeku ; 2014.godine.....31

Prilog

LGBTIQ pojmovi

Postoji niz termina i pojmova koji označuju razne načine i oblike rodnog i seksualnog izražavanja i samodefinicije pripadnika LGBTIQ zajednice. Veći dio tog izraza nastao je ili se uvriježio u jeziku gej, transrodni i queer osoba.

U hrvatskom jeziku postoje riječi kojima se označavaju LGBTIQ osobe i ponašanja. Neke su anglicizmi, neke su novijeg datuma, neke postoje odavna, poput „peder“ i „lezba“. Kako i u drugim zemljama, tako i u Hrvatskoj, dio žargona je smatran izrazito uvredljivim, ali su ih LGBTIQ usvojile s dozom autoironije i prkosa te ih danas koriste s ponosom.

Lezbijka - žena koju estetski, seksualno i emocionalno privlače druge žene, i koja sa drugim ženama ostvaruje emocionalni, seksualni i partnerski odnos. Najčešći žargon u Hrvatskoj: „lezba“, „lezbača“, „dajkača“, „buč lezba“, „fem lezba“.

Gay/gej- seksualni identitet homoseksualnih osoba, uglavnom homoseksualnih muškaraca. Dolazi od engleske riječi "gay", što znači "sretan", "veseo", "radostan". Gej muškarac je osoba koju estetski, seksualno i emocionalno privlače drugi muškarci i koji s drugim muškarcima ostvaruje emocionalni, seksualni i partnerski odnos. Najčešći žargon u Hrvatskoj: „peder“, „tetka“, „pederko“, „mimozica“.

Biseksualnost - fizička, seksualna, emocionalna i duhovna privlačnost prema osobama različitog i istog spola. Biseksualnost je seksualna orijentacija, jednako kao i heteroseksualnost i homoseksualnost. Najčešći žargon u Hrvatskoj: „bipsić“.

Transrodnost - termin koji se odnosi na kulturu, politiku i osobe koje kroz svoj individualni konstrukt identiteta i izražavanja negiraju i/ili nadilaze društveno zadate i kreirane spolne i rodne norme i uloge. Rodni identitet tiče se svakoga ljudskog bića i ne znači samo binarni koncept muškoga ili ženskoga. Rodni identiteti jesu: žensko, muško, transrodno, ali i ne identificiranje po rodu.

Transeksualnost – pojam koji dolazi s pojmom transrodnosti. Predstavlja konflikt između biološkog spola i rodnog identiteta i izražavanja. Transeksualna osoba je ona transrodna osoba koja ima jasnu želju i namjeru da promijeni svoj spol, kao i osoba koja je djelomično ili potpuno modificirala (uključuje fizičku i/ili hormonalnu terapiju i operacije) svoje tijelo i prezentaciju, izražavajući svoj spolni i rodni identitet i osjećaj sebe.

M2F - transeksualka, osoba ženskog rodnog identiteta i izražavanja koja je rođena kao muškarac i u procesu je da postane žena.

F2M - transeksualac, osoba muškog rodnog identiteta i izražavanja, koja je rođena kao žena i u procesu je da postane muškarac.

Interseksualna osoba - osoba koja se rađa s nedefiniranim (izričito ženskim ili muškim setom) spolnih organa. Te su osobe uglavnom žrtve kirurških intervencija, hormonskih terapija i tabuiziranog života. U prošlosti se interseksualna osoba nazivala hermafroditom, a pojava hermafroditizmom. Danas se interseksualnost sve više prihvaća kao jedan od seksualnih, spolnih, ali i političkih identiteta. U kreiranju ili prihvaćanju seksualnih identiteta osoba se poziva na pravo na samodefiniranje - pravo osobe da sama definira svoj identitet (svoje identitete) i sebe kao osobu, te pravo na samoidentifikaciju - pravo osobe da sama identificira svoj identitet (svoje identitete), te da se ne identificira.

Panseksualnost/ omniseksualnost - seksualna atrakcija, emocionalna privrženost i ljubav prema ljudima svih seksualnih identiteta i rodova. Panseksualna osoba odbacuje spol kao preduvjet za ljubav.

Transvestit - osoba koja ima poriv da se oblači u odjeću “suprotnog” roda. Ovaj termin se uglavnom koristi za (heteroseksualne) muškarce i starijeg je izdanja.

U popularnoj kulturi homoseksualne osobe koje oblače odjeću "suprotnog" roda, najčešće u svrhu nastupa (političkog ili zabavnog), za razliku od prvih koji to radi zbog seksualnog uzbuđivanja, nazivaju se drag queens (gej muškarci) i drag kings (lezbijke i biseksualne žene). U Hrvatskoj ne postoji zastupljenost drag izričaja i kulture te stoga još ne postoji adekvatn naziv za drag (dressed as a girl) koji bi

podrazumijevao takvu vrstu "preoblačenja" (cross-dressing), stoga se, najčešće krivo, transvestitima nazivaju sve osobe koje oblače odjeću "suprotnog" roda. Najčešći žargon u Hrvatskoj: „trandža“.

Queer (eng. čudan, nastran, do '80-ih bio je pogrđan naziv za homoseksualne osobe, danas dobiva drugo značenje) izraz se koristi kao naziv za cjelokupnu homoseksualnu, biseksualnu, transrodnu i interseksualnu zajednicu kao i heteroseksualne osobe koje sebe vide ili žive svoj život van hetero-patrijarhalnih normi.